

КАРАР

№ 1

25.09.2018 ел

«Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Иркәнәш авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын үткөрү тәртібе турында» нигезләмәне раслау турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясын, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 35 статьясын һәм Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Иркәнәш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 22 маддәсен гамәлгә ашыру максатларында Иркәнәш авыл жирлеге Советы

КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Иркәнәш авыл жирлегенә торак пунктларында гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртібе турында» нигезләмәне, кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан вакыттан үз көченә керә.
3. Аның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Иркәнәш авыл жирлеге башлыгына йөкләргә.

ТР Минзәлә муниципаль районы
Иркәнәш авыл жирлеге башлыгы,
Совет рәисе

Камалов И.З.

Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы Иркәнәш авыл җирлегендә гражданнар жыенын уздыру эзерләү тәртибе турында нигезләмә

Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы (шәһәр округы) җирлеге составына керүче торак пунктларда (алга таба - Нигезләмә) гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турында әлеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законның 35 статьясы һәм Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының (шәһәр округының) Иркәнәш авыл җирлегенәң 22нче статьясы нигезендә эшләнгән.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Гражданнар жыены гомуми, тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә үткәрелә.

1.2. Гражданнар жыенында торак пунктта яшәүчеләрнең даими яисә башлыча аның территориясендә яшәүче, яшәү урыны буенча шушы торак пунктта теркәлгән һәм сайлау хокукына ия кешеләр катнашырга хокуклы.

1.3. Гражданнар жыенында катнашу ирекле һәм ирекле булып тора.

1.4. Гражданнар жыенда шәхсэн катнаша, һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.

1.5. Гражданнар жыены турыдан-туры җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү максатларында үткәрелә.

1.6. Җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының гражданнар жыенында катнашуы мәҗбүри.

Гражданнар жыены вәкаләтләре

1.7. Гражданнарның жыены түбәндәге мәсьәләләр буенча үткәреләргә мөмкин:

составына күрсәтелгән торак пункт кергән җирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча күрсәтелгән торак пункт күрсәтелгән

торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре күрсәтелгән жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләрен гражданнар жыены гамәлгә ашыра торган жирлектә, әгәр сайлау хокукына ия жирлектә яшәүчеләрнең саны жирлекнең вәкиллекле органын төзү турындагы, аның саны һәм вәкаләтләр чоры турындагы сорау буенча 100 дән артык кеше тәшкил итсә;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан гражданнарның үзара салым акчаларын кертү турындагы мәсьәлә буенча гамәлгә ашырыла торган жирлектә;

жирлек, шәһәр эчендәге район, шәһәр эчендәге район составына керүче торак пунктта, федераль әһәмиятгә шәһәрнең, шәһәр округының шәһәр эчендәге территориясе йә муниципаль район чикләрендә урнашкан авылар территориядә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

халык инициативасын жирле үзидарәне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча күрсәтү максатларында авылар территориядә урнашкан торак пунктта;

авыл жирлегенң тыгызлыгы түбән булган яисә аңлаешлы булмаган жирлектә урнашкан жирлектә, әгәр авыл жирлеге халкының саны 100 кешедән артмаса, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

авыл торак пунктында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Гражданнар жыенын матди һәм оештыру белән тәэмин итү

1.7. Жыен үткәрү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан тәэмин ителә.

1.8. Жыен эзерлүгә һәм уздыруга бэйле чыгымнар муниципаль берәмлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2. Гражданнар жыенын чакырылыш тәртибе

Гражданнар жыенын уздыру инициативасы

2.1. Торак пунктта гражданнар жыенын үткәру инициативасы түбәндәгеләрнеке:

- муниципаль берәмлек башлыгына;

- гражданнар жыенында катнашу хокукына ия сайлау хокукына ия кимендә 10 кеше булган торак пунктта яшәүчеләр төркеменә (ягъни Россия Федерациясенә даими яисә башлыча яшәу урыны буенча шушы торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә житкән торак пункт территориясендә яшәүче хокукый сәләтле гражданнары), шулай ук торак пункт территориясендә даими яисә башлыча яшәүче һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия чит ил гражданнары.

2.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең инициативасы имзалар кәгазьләре (1 нче кушымта) яисә инициатив төркемнең жыелышы беркетмәсе рәвешендә рәсмиләштерелергә тиеш, анда гражданнар жыенын уздыру инициативасын күрсәтү турында карар кабул ителгән, анда түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:

гражданнар жыенына чыгарыла торган мәсьәләләр;

гражданнар жыенын үткәрунең тәкъдим ителә торган сроклары;

фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы; гражданнар жыенын чакыру турындагы инициативаны, яшәу урыны адресын хуплаган һәр гражданның паспортының яисә аны алмаштыручы документының сериясе һәм номеры; аның имзасы һәм имзасын кую датасы.

2.3. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыйрга кирәк булган имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, даими яисә күбесенчә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәу урыны буенча теркәлгән, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

2.4. Имзалар кәгазьләре имзалар жыюны гамәлгә ашыручы зат тарафыннан таныклау датасын, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә аны алмаштыручы документының номерын һәм сериясен, яшәу урыны адресын күрсәтеп таныклана һәм муниципаль берәмлек башлыгына жиберелә.

Гражданнар жыенын үткәру турында карар кабул итү тәртибе

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы карары (2 нче кушымта) белән, ә муниципаль берәмлек башлыгы инициативасы белән - муниципаль берәмлек башлыгы карары белән барлык кирәкле документлар кәргән көннән алып 30 көн эчендә билгеләнә.

2.6. Муниципаль берәмлек башлыгы яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы гражданнарның аның максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча жыенын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Гражданнар жыенына чыгарылган мәсьәлә Россия Федерациясе законнарына һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килергә тиеш түгел. Гражданнар жыены мәсьәләсе аның күпсанлы аңлатмасын бирү мөмкинлеген юкка чыгарырылык итеп формалаштырылырга тиеш, ягъни аңа бер мәгънәле генә җавап бирергә мөмкин булыр иде.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү турындагы карарны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) тәртибе, аны күчерү муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен муниципаль берәмлек уставында каралган тәртиптә бастырып чыгарыла (халыкка житкерелә).

Муниципаль берәмлек башлыгы карарында яисә гражданнар жыенын уздыру турында муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы карарында түбәндәгеләр күрсәтелә: гражданнар жыенына чыгарыла торган сорау; гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; муниципаль берәмлек органының жыены - структур бүлекчәсен оештыру турында белешмәләр.

2.9. Муниципаль берәмлек башлыгының яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органының гражданнар жыенын уздыру турындагы карары нигезендә муниципаль берәмлек органының гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру өчен җаваплы структур бүлекчәсе сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең исемлекләрен төзи; мәгълүмат материалларын гражданнар жыенына әзерли; муниципаль берәмлек халкына массакүләм мәгълүмат чараларында һәм гражданнар жыены турында башка ысуллар белән хәбәр итә (4 нче кушымта).

Муниципаль берәмлекнең башкарма-күрсәтмә органы гражданнар жыенын уздыру өчен бина бирергә тиеш.

2.9.1. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар жыенының вақыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә. Гражданнар жыенын билгеләү турындагы карар, гражданнар жыенын уздыру вақыты һәм урыны гражданнар жыенын уздыру датасына кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча һичшиксез басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

2.9.2. Гражданнар жыенының һәр катнашучысы гражданнар жыенын үткәрү датасына кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча муниципаль берәмлек органының әлеге Нигезләмәнең 2.9 пунктында күрсәтелгән структур бүлекчәсендә гражданнар жыены материаллары белән танышырга, шулай ук аларның күчермәләрен алырга хокуклы.

2.10. Гражданнар жыены турындагы Нигезләмә нигезендә гражданнар жыенын уздыру датасы соңрак вақытка күчерелергә мөмкин. Гражданнар жыенын күчерү турындагы карар жыенны уздыру билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Гражданнар жыенын үткәрү тәртибе

3.1. Жыенга килгән гражданнар торак пунктта яшәүчеләр исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия затларны теркәү өчен муниципаль берәмлекнең вәкаләтле башлыгы тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны адресы, паспортының сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыелышка шулай ук хәлиткеч тавыш хокукына ия булмаган башка гражданнар, жыенда катнашырга теләк белдергән предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, әгәр жыенда тикшерелә торган мәсьәләләрне хәл итү аларның эшчәнлегенә белән бәйлә булса, матбугат һәм башка массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре дә рөхсәт ителә.

3.3. Сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләр исемлегендә төгәлсезлекләр ачылган очракта, торак пунктта яшәүчеләргә әлеге муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан теркәлергә һәм жыенда катнашуга кертелергә мөмкин.

3.4. Язмаларның төгәлсезлеген раслау гражданның шәхесен раслый торган документ булу (Россия Федерациясе гражданы паспорты, хәрби билет, чит ил гражданы паспорты, Россия Федерациясендә яшәүгә рөхсәт, Россия Федерациясендә вақытлыча яшәүгә рөхсәт бирү һ.б.) булырга мөмкин.

3.5. Гражданнарның жыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Кворум булмаганда

гражданнар жыенын уздыруның яңа датасын билгеләү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан башкарыла. Бу очракта гражданнар жыены гражданнар жыенын уздыру билгеләнгән көннән соң ун көннән дә иртәрәк үткәрелмәскә тиеш.

3.6. Гражданнар жыенында тавыш бирү ачык яки яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирү рәвеше турындагы карар гражданнар жыены тарафыннан кабул ителә (вариант буларак: форма гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турындагы нигезләмә белән билгеләнә).

3.7. Яшерен тавыш бирү уздырганда гражданнар жыенында катнашу өчен теркәлгән гражданга тавыш бирү бюллетене бирелә (5 нче кушымта).

3.8. Халык жыенында муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән гражданнар жыенында теркәлгән катнашучылар саныннан гади күпчелек тавыш белән сайланган башка зат рәислек итә ала. рәислек итүче кандидатураларын гражданнар жыенында катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.9. Гражданнарның жыенын секретарь һәм хисап комиссиясе сайлый. Хисап комиссиясе әгъзаларының саны кимендә ике кеше була алмый. Өстәмә сораулар гражданнар жыенының көн тәртибенә рәислек итүче, муниципаль берәмлек башлыгы, гражданнар жыенында катнашу хокукы булган гражданнар тарафыннан кертелгән мөмкин. Көн тәртибенә мәжбүри рәвештә гражданнар жыены инициаторлары керткән мәсьәләләр кертелә. Күрсәтелгән мәсьәләләр беренче чиратта карала. Өстәмә мәсьәләләрне гражданнар жыенының көн тәртибенә керту турындагы карар, әгәр аның өчен жыенда катнашкан гражданнарның кимендә яртысы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

3.10. Жыелышта рәислек итүче гражданнар жыены ачыла. Вәкаләтле вәкил гражданнар жыенында гражданнар жыенын уздыруны оештыра, тәртип урнаштыра, хисап комиссиясе эшен координацияли, фикер алышына торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, билгеләнгән тавыш бирү тәртибен тәмин итә.

3.11. Гражданнар жыенында секретарь тарафыннан беркетмә алып барыла, анда түбәндәгеләр күрсәтелә: торак пунктта яшәүче гражданнарның гомуми саны, сайлау хокукына ия гражданнар саны, шунда катнашучылар

саны, көн тәртибе, чыгымнарның кыскача эчтәлеге, карала торган мәсьәләләр буенча тавыш биргән гражданның саны (6 нчы кушымта).

3.12. Беркетмәгә жыенда рәислек итүче зат һәм жыенда сәркатип имза сала һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла. Беркетмәгә жыенда теркәлгән катнашучыларның исемлеге кушып бирелә.

4. Гражданның жыены карарлары

4.1. Әгәр гражданның жыенының карары өчен сайлау хокукына ия гражданның жыенында катнашучыларның яртысынан күбрәгә тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш (7, 8 нче кушымталар).

4.3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары гражданның жыенында кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итә. Алар арасында жирлек уставында билгеләнгән вәкаләтләр бүленү нигезендә.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яисә үзгәртелергә мөмкин йә суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданның жыенында кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль хокукый актлар таләпләре нигезендә рәсмиләштерелергә тиеш.

4.6. Әгәр торак пунктта яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) өстәмә таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты гражданның жыенында кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгелергә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

Гражданның жыены карарларын үтәү

4.7. Жыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

4.8. Жыенда кабул ителгэн карарларны үтәмәү кануннар нигезендә жавап бирә.